

Zutphen vijftig jaar geleden: 1964 (3)

Theo Hebing

Vijftig jaar geleden begon elektrificatie van Zutphen

6 juli 1964 – Waar zouden wij zijn zonder elektriciteit? Een zeer bescheiden indruk daarvan krijgt men als – wat ook in Zutphen weleens een enkele keer het geval is – de stroom uitvalt. Een stad zonder elektriciteit: geen licht, geen kracht, geen werk, geen leven. Hoe ‘dood’ een vrijwel stroomloos tijdperk kan zijn, hebben we in de Tweede Wereldoorlog ervaren. En toch... vijftig jaar geleden wist men niet beter. Ook Zutphen was toen nog van elektriciteit verstoken.

Maandag is het precies een halve eeuw geleden dat de heer L. van den Beukel door de elektriciteitsmaatschappij *IJsselcentrale* te Zwolle werd aangesteld als hoofdopzichter van het Gemeentelijk Electriciteits Bedrijf te Zutphen. Voor een goed begrip van de toenmalige situatie moet u weten dat destijds in de IJsselcentrale participeerden de gemeenten Zwolle, Deventer en Zutphen. Men sprak in de drie steden wel van ‘gemeentelijke elektriciteitsbedrijven’, maar deze werden door de IJsselcentrale beheerd.

Eerste aansluitingen

Kabels leggen was in die tijd bepaald geen sinecure. Er waren nog geen machines die sleuven trokken en dichtten; alles moest met handkracht gebeuren. Het duurde dan ook tot 15 april 1915 voordat in Zutphen de eerste stroom kon worden geleverd. En dat was dan precies twee weken nadat in Zwolle de eerste aansluitingen tot stand waren gekomen.

‘Ik weet ze nog wel, die eerste aansluitin-

gen’, aldus de heer Van den Beukel. ‘Het waren het kledingmagazijn van de firma Tacke aan de Korte Hofstraat, de manufacturenzaak van de firma Kamphuis – voorloper van Sturka – aan de Marspoortstraat en de winkel van de dames Schwartz aan de Turfstraat. De *Zutphensche Courant* schreef toen dat de stad plotseling en zonder enig ceremonieel elektrisch licht had gekregen. Dat was ook zo, want ik kreeg ineens bericht uit Zwolle dat het wel kon.’

Niet lang na deze eerste stroomleverantie werden bij tal van stedelijke bedrijven de gasmotoren vervangen door elektromotoren. In dit opzicht marcheerden in de voorste gelederen mee de firma’s Wöhrmann, Thieme en Spruyt, zo weet de heer Van den Beukel zich nog goed te herinneren.

Het Gemeentelijk Electriciteits Bedrijf bleef tot 1929 onder beheer van de IJsselcentrale. Daarna ging het over naar de Provinciale Geldersche Electriciteits Maatschappij. De heer Van den Beukel bleef Zutphen trouw als hoofdopzichter – hoofd van het gemeentelijk elektriciteitsbedrijf. In 1939 werd hij zelfs benoemd tot directeur bij het bedrijf, dat bij zijn pensionering onderdeel werd van de NV GAMOG.

Op straat gezet gezin bivakkeert in Sidneypark

22 juli 1964 – Bewoners van de Coehoornsingel zagen dinsdagmiddag omstreeks vijf uur dat een man, een vrouw en een klein meisje neerstreken op het gazon voor het standbeeld van sir Philip Sidney in het gelijknamige park en dat de man een tent ging opzetten. Naast de tent plaatste hij een kinderledikantje. Kam-

peerders? Daar leek het toch niet echt op. Wat het dan wel mocht zijn? Op die vraag kregen zij al spoedig antwoord.

Het betrof hier namelijk het gezin Ouderdorp, dat die middag om twee uur uit de woning Dr. Kuypersstraat 21 was gezet, waar het drie jaar had ingewoond. Omdat er geen andere woning beschikbaar was en omdat de heer en mevr. Ouderdorp, zoals zij zeiden, evenmin wisten waar zij onderdak zouden kunnen krijgen, togen zij naar het Sidneypark en sloegen daar in de letterlijke zin des woords hun tenten op.

Ontruimingsprocedure

Terwijl het zeventien maanden oude dochtertje, onbewust van alle narigheid, in het gras rondartelde, zei de heer Ouderdorp – evenals zijn vrouw zeer nerveus: ‘Wij blijven hier rustig zitten tot wij aanzegging krijgen om te verdwijnen.’ Het laatste is inderdaad later op de dag gebeurd; de politie verscheen en toen moest het gezin Ouderdorp opbreken.

Sedert 1961 woonde de familie Ouderdorp in bij mevr. Mijer op het adres Dr. Kuypersstraat 21. ‘Er was een contract met deze dame gesloten’, aldus de heer Ouderdorp. ‘Op grond van een van de bepalingen van de overeenkomst – ‘moeilijkheden’ – dienden wij de woning te verlaten. Er volgde een

Het gezin Ouderdorp nadat het zich had geïnstalleerd in het Sidneypark.

ontruimingsprocedure en de kantonrechter besliste dat wij over een half jaar weg zouden moeten zijn, namelijk op 21 juli. Ik ben toen naar de huisvesting gegaan en daar werd gesuggereerd dat er dan wellicht een andere woning beschikbaar zou zijn. Die woning bleek er niet te zijn. Ik zou maar bij mijn schoonouders intrekken, maar dat is niet mogelijk, want in hun huis wonen al negen mensen. Dat ik hier mijn bivak heb opgeslagen, is uit protest tegen de huisvesting.’

Uiteraard hebben wij ook ons licht opgestoken bij de huisvesting. ‘De mededeling van de heer Ouderdorp als zou er zijn gesuggereerd dat er over een half jaar wellicht een woning beschikbaar zou komen, laten wij geheel voor zijn rekening. Inderdaad is er voor het gezin op het moment geen huis aanwezig.’

Nadat de heer en mevr. Ouderdorp uit het Sidneypark waren verwijderd, hebben zij de burgemeester op de hoogte gebracht van hun moeilijkheden. Het dochtertje werd naar de schoonouders van de heer Ouderdorp gebracht en hij zelf en zijn vrouw, die in verwachting is, brachten de nacht door in een Volkswagen bij de Walburgskerk. Vandaag gaat de heer Ouderdorp weer naar de huisvesting om te trachten onderdak te krijgen.

Modehuis Nuy viert honderdjarig bestaan

27 augustus 1964 – Volgende week dinsdag is het zover! Dan wapperen de vlaggen van de met bloemen versierde panden in de Korte Hofstraat en kan de firma Nuy met trots zeggen: we hebben een zeer belangrijke mijlpaal bereikt.

Honderd jaar modetraditie, niet alleen voor Zutphen en omstreken maar voor heel Nederland, ja zelfs voor het buitenland, waar het modehuis Nuy veel klanten heeft. Dinsdag 1 september is het dus feest voor de

Een advertentie van begin 1900.

familie Dekker en de personeelsleden, die het honderdjarig bestaan van de zaak vieren met een grote receptie (er zijn vierduizend uitnodigingen de deur uitgegaan) in hotel 's-Gravenhof.

Wijnkoper

De naam Nuy mag dan wel een eeuw een begrip zijn geweest voor mode, vóór 1864 waren de Nuys een bekende wijnkopersfamilie in onze stad. Het was Theodorus Nuy, bij wie de notabelen uit de verre omtrek hun wijntje bestelden. Toen haar man stierf, schakelde mevr. de weduwe Nuy over van wijn op een zaak van fijne mode-artikelen, zoals zijden stoffen, pelswaren, garneringen, broderies en lingerie. De lijfspreuk van het jubilerende modehuis luidt: *Een traditie op te bouwen is moeilijk; een traditie te behouden is moeilijker.*

28 augustus 1964 – Woensdag na de dorpsavond in het kader van de Warnsveldse feestweek werd in het Nutsgebouw de voor de wijkzusters bestemde auto overgedragen aan het bestuur van het Groene Kruis. Het was mej. A.D.J Verloren van Themaat die namens het comité van aanbeveling de sleutel van de wagen, voorzien van een lint, overhandigde. Er bleek zo veel geld bijeen te zijn gebracht dat er ook een tweede telefoonaansluiting kon komen en ten slotte resteerde er nog wat voor de aanschaffing van verplegingsmateriaal.

‘Scorpions’ moesten na paar nummers optreden staken

9 september 1964 – De twee politiemannen, die elkaar tegen half acht geruststellend toevertrouwen: ‘Ach, in Zutphen zijn ze niet zo heetgebakerd’, moesten een uur later met al hun krachten een warmgelopen menigte van schreeuwende, dringende, dansende en smijgende tieners ‘te lijf’. En terwijl op het podium de Engelse beatgroep *The Scorpions*, die we toch wel de uiteindelijke oorzaak van deze complete chaos mogen noemen, onvermoeibaar ‘It’s all over now’ in vele microfoons slingerde, vond het opgewonden publiek dat het nog lang niet afgelopen mocht zijn.

Maar het einde kwam toch sneller dan de jeugd had gedacht. Al twistend en duwend drongen de spijkerbroekjongens en leren-jackmeisjes op naar het podium, hekken omver werpend, politicordons doorbrekend, anderen en zichzelf in gevaar brengend. ‘Wanneer er nog één keer gedrongen wordt, dan gelasten we de voorstelling af!’ dreigde burgemeester S. de Jong. Een hevig gejoel was het antwoord en toen de gitaren van *The Scorpions* weer begonnen te snerpen en Peter Lewis met fladderende haren en in roze overhemd al

springend over het toneel de jongens en meisjes in extase bracht, was het hek helemaal van de dam. Vele tomaten belandden op het podium, rookbommetjes ontploften, de voorste gelederen werden gekker en gekker. De massa was niet meer tegen te houden.

Opgezweepte meute

‘Afgelopen’, zei een kwaad geworden burgemeester. Nog één nummertje zou er volgen, maar toen ook de vermanende woorden van de heer Van Setten (Televizier) geen uitwerking meer hadden op de opgezweepte meute, waarin vooral opgeschoten jongelui, die eens lekker ‘keet’ wilden schoppen de boventoon voerden, tóen was het dan ook werkelijk afgelopen. De lichten floepten uit, maar het jeugdige publiek bleef of rende naar de ‘kleedkamers’. Pas toen The Scorpions zonder kleerscheuren vertrokken waren, droop de menigte langzaam af. Een groep jongeren verzamelde zich voor het politiebureau, waar een paar tieners naar binnen waren gebracht, schreeuwde nog even en verspreidde zich vervolgens ook in de binnenstad.

Graaf Ottobad voorgoed dicht

19 september 1964 – Het Graaf Ottobad is gesloten, mogen we wel zeggen. Maar de droevige stem, die we hierbij eigenlijk moesten opzetten en de trieste blik die er in onze ogen hoorde te liggen, ontbreken echt wel een beetje. Zelfs de kinderen die vrijdag een laatste duik in het 16½ graad koude, groezelige water namen, lieten geen traan, maar fietsten naderhand vrolijk naar het nieuwe in aanbouw zijnde zwembad bij de Vijver, het oude bad volkomen vergetend.

Het vleugje weemoed, dat toch echt wel bij deze afscheidsdag paste, kwam eigenlijk alleen maar naar voren uit de woorden

Van nu af is dit het oude Graaf Ottobad, een afgeschoten deel van de Hoofdgracht in het verlengde van de Hobbemakade. (Regionaal Archief Zutphen)

van de heer W. van Goor, hoofd van de Prinses Julianaschool, die meende dat aan de definitieve sluiting van het Graaf Ottobad toch niet zonder meer voorbij gegaan mocht worden. ‘Er is hartgrondig op dit bad gekankerd, op het vieze water, op de dooie visjes, maar het is een uitstekend instructiebad geweest. Sinds 1946 hebben 7.500 Zutphenaren de proef afgelegd...’ aldus de heer Van Goor.

Hoge schutting

‘In het begin scheidde een hoge schutting de badende dames van de heren. De mannen mochten de hele week zwemmen, de dames alleen op vrijdag’, vervolgde de heer Van Goor. Voor het laatst doken vrijdag een veertigtal jongens en meisjes in het water. Commentaar van een knaapje dat het toch echt te koud vond: ‘Ik ga liever gewoon dood.’ Maar dat was natuurlijk zijn zaak. De jongens en meisjes die het wel durfden, vonden het maar wat leuk de allerlaatsten te zijn die in het Graaf Ottobad hebben gezwommen. ●

(De rubriek ‘Zutphen vijftig jaar geleden’ bestaat uit veelal ingekorte artikelen die destijds in de *Zutphensche Courant* hebben gestaan.)